

Projekt

**Uchwała Nr
Rady Powiatu w Stargardzie Szczecińskim
z dnia**

w sprawie przyjęcia sprawozdania Zarządu Powiatu z realizacji „Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Stargardzkiego na lata 2010-2014” za lata 2010-2012

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592; z późn. zm.), art. 87 ust. 1 i ust. 5 ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.) oraz § 16 ust. 2 Statutu Powiatu Stargardzkiego (Dz. Urz. Województwa Zachodniopomorskiego z 2008 r. Nr 62, poz. 1389 i poz. 1390 oraz z 2010 r. Nr 5 poz. 79), w związku z § 1 uchwały Nr XXV/347/12 Rady Powiatu w Stargardzie Szczecińskim z dn. 19 grudnia 2012 r. w sprawie uchwalenia planu pracy Rady Powiatu Stargardzkiego na 2013 r. uchwała co następuje:

§1.1. Przyjmuje się sprawozdanie Zarządu Powiatu z realizacji „Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Stargardzkiego na lata 2010-2014” za lata 2010-2012.

2. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1 stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

„Pod względem formalno prawnym
bez zastrzeżeń”
RADCA PRAWNY
Grażyna Kuraszewska

M. Dymalski

Uzasadnienie

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592; z późn. zm.) powiat wykonuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie kultury i ochrony dóbr kultury.

Zgodnie z planem pracy Rady Powiatu na 2013 r. przyjętym uchwałą Nr XXV/347/12 Rady Powiatu w Stargardzie Szczecińskim z dn. 19 grudnia 2012 r. przewidziano w miesiącu marcu br. przyjęcie sprawozdania Zarządu Powiatu z realizacji „Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Stargardzkiego na lata 2010-2014” za lata 2010-2012”

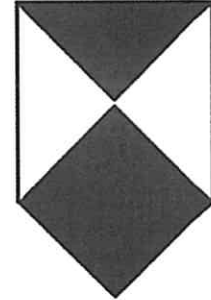
Rada Powiatu w Stargardzie Szczecińskim uchwałą nr LII/677/10 z dn. 27 października 2010 r. przyjęła „Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Stargardzkiego na lata 2010-2014”.

Na podstawie art. 87 ust. 1 i ust. 5 ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.) z realizacji programu Zarząd Powiatu sporządza, co 2 lata, sprawozdanie, które przedstawia się Radzie Powiatu.

W związku z powyższym wnosi się o podjęcie niniejszej uchwały.

Wicestarosta
Marek Szankiewicz

Załącznik do uchwały nr
Rady Powiatu w Stargardzie Szczecińskim
z dnia

Sprawozdanie Zarządu Powiatu z realizacji „Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Stargardzkiego na lata 2010 – 2014” za lata 2010 – 2012

Opracował:
Wydział Kultury i Promocji Powiatu
Starostwa Powiatowego
w Stargardzie Szczecińskim

Stargard Szczeciński, marzec 2013

„POWIATOWY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI POWIATU STARGARDZKIEGO NA LATA 2010-2014”

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROGRAMU ZA LATA 2010-2012

Preambuła z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej:

Art. 5

Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Art. 6 ust. 1

Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju.

Art. 86

Każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa.

PODSTAWY PRAWNE I IDEA „POWIATOWEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI POWIATU STARGARDZKIEGO NA LATA 2010-2014”

Podstawy prawne Programu:

Obowiązek opracowania i wdrożenia programu przez Zarząd Powiatu wynika z art. 87 ust. 1 ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.).

Po sporządzeniu programu przez Zarząd Powiatu uzyskał on pozytywną opinię Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie i został przedłożony na sesję Rady Powiatu.

Rada Powiatu w Stargardzie Szczecińskim uchwałą nr LII/677/10 z dn. 27 października 2010 r. przyjęła „Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Stargardzkiego na lata 2010-2014”. Na podkreślenie zasługuje fakt, że był to pierwszy uchwalony program powiatowy w województwie zachodniopomorskim.

Program został ogłoszony w „Dzienniku Urzędowym Województwa Zachodniopomorskiego” z dn. 25 listopada 2010 r., Nr 117, poz. 2162.

Na podstawie art. 87 ust. 5 ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.) z realizacji programu Zarząd Powiatu sporządza, co 2 lata, sprawozdanie, które przedstawia się Radzie Powiatu.

Idea i założenia programowe:

Przedmiotem opracowania „Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Stargardzkiego na lata 2010-2014” jest środowisko kulturowe w granicach administracyjnych powiatu stargardzkiego. Najważniejszym celem było określenie zasadniczych kierunków działań i zadań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami.

Powiat stargardzki – charakteryzuje się bogatym i wartościowym krajobrazem kulturowym. Krajobraz kulturowy to przestrzeń historycznie ukształtowana w wyniku działalności człowieka, zawierająca wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze.

Rozwój powiatu opiera się na jej zasobach naturalnych, położeniu geograficznym oraz walorach krajobrazu kulturowego, których wykorzystanie powinno stanowić jeden z priorytetów polityki powiatowej. Umożliwienie dalszego istnienia oraz wzbogacenie materialnego dziedzictwa kulturowego jest jednym z istotnych kierunków rozwojowych powiatu.

Zasadniczą przesłanką opracowania „Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami” jest uznanie zasobów dziedzictwa kulturowego za istotny czynnik wpływający na kształtowanie się tożsamości lokalnej. Zasoby te określają i wyznaczają wieloaspektowe uwarunkowania rozwoju powiatu, upowszechniania kultury oraz zwiększenia atrakcyjności turystycznej.

Głównym celem sformułowania dokumentu jest dążenie do znaczącej poprawy stanu zasobów lokalnego dziedzictwa kulturowego oraz zachowania krajobrazu kulturowego powiatu stargardzkiego poprzez określenie podstawowych uwarunkowań oraz rozwiązań, które temu służą. [Ze wstępu do Programu].

CELE POWIATOWEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Cele Powiatowego programu opieki nad zabytkami Powiatu Stargardzkiego zostały sformułowane w zgodności z zapisami art. 87 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, i odpowiadają wyznaczonym ustawowo celom, określonym w niniejszym dokumencie jako strategiczne i należące do kompetencji Powiatu:

Cel I: Włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju.

Cel II: Uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej.

Cel III: Zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.

Cel IV: Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego.

Cel V: Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.

Cel VI: Określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków.

Cel VII: Podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Z wymienionych wyżej celów, cel I dotyczy jedynie programów opracowywanych na szczeblu województwa, nie wchodzi zatem w obszar zainteresowań Zarządu Powiatu. Cel określony w punkcie II jest *de facto* postulatem, dotyczącym sposobu realizacji innych celów.

W niniejszym programie opieki nad zabytkami powiatu stargardzkiego przyjęto jako główne cele III, IV i V.

Zakłada się, że kierunki Powiatowego programu opieki nad zabytkami będą realizowane poprzez wspólne działania władz samorządowych, właścicieli oraz zarządców obiektów, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń, lokalnego środowiska naukowego.

W imieniu Powiatu Stargardzkiego zadania będą prowadzone przez powiatowe jednostki organizacyjne (szkoły i in.) oraz wydziały Starostwa Powiatowego w ramach zadań własnych we współpracy z powiatowymi służbami, inspekcjami i strażami, poprzez istniejące i planowane instrumenty:

- administracyjne i prawne,
- finansowe,
- społeczne (edukacja, promocja, informacja).

DZIAŁANIA ADMINISTRACYJNE I PRAWNE

W strukturach administracyjnych Starostwa Powiatowego od 01 stycznia 2009 r. utworzono stanowisko ds. kultury, opieki nad zabytkami i turystyki w ramach ówczesnego Wydziału Oświaty, Kultury i Sportu. Obecnie stanowisko to funkcjonuje w powołanym 01 stycznia 2010 r. Wydziale Kultury i Promocji Powiatu.

Wydział Kultury i Promocji Powiatu własnymi siłami opracował i wdrożył Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami, który to dokument jest ustawowym obowiązkiem dla samorządów powiatowych, wyjściowym dla podejmowania działań ochronnych i opiekuńczych w stosunku do lokalnego dziedzictwa kulturowego.

Na podstawie art. 12. Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami: „Starosta, w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków, może umieszczać na zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru znak informujący o tym, iż zabytek ten podlega ochronie. Zapis ten udało się w znacznym stopniu zrealizować w ramach Projektu: Poprawa bezpieczeństwa zabytków w powiecie stargardzkim (w ramach programu „Razem bezpieczniej” ze środków MSW).

FINANSOWANIE DZIAŁAŃ OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Na podstawie art. 81 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami: „W trybie określonym odrębnymi przepisami dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru może być udzielona przez organ stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale”.

Rada Powiatu Stargardzkiego podjęła uchwałę nr XXXV/393/09 z dn. 29 kwietnia 2009 r. w sprawie określenia zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków.

Dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane mogą obejmować nakłady konieczne na:

- 1) sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich;
- 2) przeprowadzenie badań konserwatorskich, architektonicznych lub archeologicznych;
- 3) wykonanie dokumentacji konserwatorskiej;
- 4) opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich;
- 5) wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami Prawa budowlanego;
- 6) sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrz;
- 7) zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku;
- 8) stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku;
- 9) odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki;
- 10) odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50 % oryginalnej substancji tej przynależności;
- 11) odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych drzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych;

- 12) modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności;
- 13) wykonanie izolacji przeciwwilgociowej;
- 14) uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomości o własnych formach krajobrazowych;
- 15) działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu;
- 16) zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru, o których mowa w pkt 7-15;
- 17) zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

Wnioski o dotację kieruje się do Zarządu Powiatu Stargardzkiego za pośrednictwem Wydziału Kultury i Promocji Powiatu.

Przy ustalaniu listy zadań do ujęcia w budżecie zastosowanie mają następujące kryteria:

- 1) znaczenie zabytku w kontekście dziedzictwa kulturowego regionu, ze szczególnym uwzględnieniem jego wartości historycznej, naukowej lub artystycznej oraz dostępności dla społeczeństwa,
- 2) stan techniczny, w jakim znajduje się zabytek,
- 3) uzasadnienie kosztów realizacji planowanych prac oraz zaangażowanie finansowe podmiotu występującego o dotację, a także wskazanie innych źródeł finansowania prac lub robót budowlanych przy zabytku.

Wydział opracowuje listę rankingową wniosków o dotację na prace lub roboty budowlane przy zabytkach, która po zatwierdzeniu przez Zarząd Powiatu, staje się podstawą do przyznania dotacji.

Przy ustalaniu listy rankingowej uwzględnia się wartość zabytkową obiektów wynikającą z metryki budowy, wartości stylistycznej, techniki budowy i konstrukcji. Bierze się pod uwagę zaangażowanie wnioskodawców i miejscowych społeczności. Istotna jest także kwestia kontynuacji podjętych dotychczas prac konserwatorskich i budowlanych.

Na uwagę zasługuje fakt, że dotacje udzielane przez Powiat stanowią istotne uzupełnienie środków gromadzonych przez właścicieli zabytków oraz pozyskanych przez nich dotacji udzielonych przez samorządy gminne i wojewódzki, Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego bądź środków europejskich.

Dotacje udzielone przez Powiat Stargardzki w latach 2008-2012 obrazuje zał. zestawienie tab. 1.

DZIAŁANIA ORGANIZACYJNE I PROMOCYJNE

2012 r. Projekt „Poprawa bezpieczeństwa zabytków w powiecie stargardzkim” realizowany był w ramach rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”. Jego głównym celem była poprawa bezpieczeństwa zabytków w powiecie stargardzkim. Zmniejszenie ilości kradzieży, dewastacji dzieł sztuki oraz nielegalnego wywozu za granicę, a także niekontrolowanego przemieszczania się zabytków na terenie powiatu. W trakcie realizacji projektu prowadzono szereg działań uświadamiających potrzebę ochrony i opieki nad zabytkami, poprzez podjęcie szerokiej akcji informacyjnej m.in. informacje na stronach internetowych, wydanie ulotki oraz broszury zawierającej instrukcje, tzw. dobre praktyki, jak zapobiegać kradzieżom, pożarom oraz dewastacjom dzieł sztuki, a także z informacjami i danymi kontaktowymi instytucji i urzędów, które należy niezwłocznie zawiadomić w przypadku zagrożenia, a także zorganizowanie szkolenia dla beneficjentów projektu, którymi byli właściciele zabytkowych

W projekcie partnerami byli: Zachodniopomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Szczecinie, Narodowy Instytut Dziedzictwa Oddział w Szczecinie, Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie, Komenda Wojewódzka Policji w Szczecinie, Komenda Powiatowa Policji w Stargardzie, Państwowa Komenda Powiatowa Straży Pożarnej w Stargardzie oraz Diecezjalny Konserwator Zabytków w Szczecinie. Partnerzy wspierali merytorycznie oraz promowali niniejszy projekt, nawiązana została stała współpraca, która zaowocowała złożeniem kolejnego wniosku do programu „Razem bezpieczniej” pt. „Bezpieczeństwo zabytków naszą wspólną sprawą- II edycja”, który został oceniony pozytywnie i będzie realizowany w 2013 r.

Do realizacji projektu powołano zespół osób, które brały udział w wyjazdach w celu oceny stanu zabytków nieruchomych pod kątem ppoż. oraz antywłamaniowym, a także znakowania kodami. W grupie tej znalazł się: Wojciech Siergiej Komendant Powiatowy Państwowej Straży Pożarnej w Stargardzie, Marek Łuczak, kierownik zespołu do walki z przestępczością przeciwko zabytkom Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie, Jakub Sokołowski z Komendy Powiatowej Policji w Stargardzie, Mirosław Opęchowski Dyrektor Wydziału Kultury i Promocji Powiatu w Stargardzie oraz Arleta Majewska inspektor ds. kultury, turystyki i ochrony zabytków w ww. Wydziale.

W trakcie realizacji projektu, w ramach prac terenowych przeprowadzono akcję znakowania zabytków mikrocząstkami DNA, którymi oznakowano ponad 300 zabytków ruchomych. Wykonano znakowanie obiektów w kościołach w parafiach rzymskokatolickich w: Barzkowicach, Bielicach, Chociwlu, Długiem, Dobropolu Pyrzyckim, Dobrzanach, Dolicach, Gogolewie, Grzędzicach, Ińsku, Kani, Kobylance, Kolinie, Krąpielu, Marianowie, Parlinie, Pęzinie, Poczerninie, Przemoczcu, Rzeplinie, Starej Dąbrowie, Stargardzie (p.w. Ducha Świętego, Św. Józefa, NMP Królowej Świata, Świętego Krzyża), Storkowie, Suchaniu, Wapnicy, Warnicach (Koszewo i Koszewko), Witkowie oraz parafii prawosławnej w Stargardzie. W trakcie wyjazdów wykonywano bardzo szczegółową dokumentację fotograficzną zabytków ruchomych szczególnie narażonych na kradzież lub zniszczenie. Powstała szczegółowa baza danych, która została przekazana do dyspozycji Zachodniopomorskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w Szczecinie oraz Komendzie Wojewódzkiej Policji w Szczecinie. Pełną bazę posiada również Starostwo Powiatowe w Stargardzie. Informacje o kodach zostały umieszczone na stronie www.dnaprogram.pl.

Ostatnim działaniem w projekcie było przygotowanie i zamieszczenie na obiektach zabytkowych w Powiecie Stargardzkim dwujęzycznych tablic w j. polski i j. niemieckim ze znakiem Konwencji Haskiej oraz informacją OBIEKT ZNAKOWANY PROGRAMEM DNA oraz herbem Powiatu Stargardzkiego i logiem programu Razem Bezpieczniej, a także informacją, że projekt współfinansowany jest w ramach rządowego programu ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”. Wykonano 90 tablic, które umieszczono na kościołach na terenie powiatu stargardzkiego.

Wzory graficzne tablic uzgodniono z Diecezjalnym Konserwatorem Zabytków oraz Zachodniopomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Szczecinie od których to uzyskano zgodę na umieszczenie tablic na kościołach.

Działania związane z pogłębieniem wiedzy o dziedzictwie kulturowym regionu i potrzebie jego pielęgnacji i ochrony (m.in. konkursy, prelekcje edukacyjne, wydawnictwa, wydarzenia organizowane w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa).

Europejskie Dni Dziedzictwa to projekt społeczny i edukacyjny, od 1991 r. organizowany pod auspicjami Rady Europy, w którym uczestniczy 49 krajów. Polska włączyła się w organizację w 1993 r. Głównym celem EDD jest promowanie regionalnego dziedzictwa kulturowego oraz przypominanie o wspólnych korzeniach kultury europejskiej, poprzez organizowane imprez skierowanych do szerokiej i różnorodnej grupy odbiorców. Wydz. Kultury i Promocji Powiatu przygotował następujące imprezy w ramach EDD:

EDD 2009 - objazd zabytkoznawczy – 26.IX: Grzędzice, Sowno, Marianowo, Pęczino [Wydz. Oświaty, Kultury i Sportu].

2010 Objazd zabytkoznawczy „**Dolice i okolice**”- 16.V: Krępcowo, Rzeplino, Bralęcín, Dolice, Morzyca, Kolin, Strzebielewo.

EDD 2010 - objazd zabytkoznawczy-11.IX (Zabytki techniki: Stargard, Żarowo, Marianowo, Suchanówek, Stargard).

ED 2011 - objazd zabytkoznawczy- 10.IX (Zabytki archeologiczne w okolicach Stargardu: Pęczino, Ulikowo, Krępcowo), objazd zabytkoznawczy -17.IX (Średniowieczne kościoły Ziemi Stargardzkiej: Kunowo, Skalin, Koszewko, Kluczewo, Strzyżno, Krapiel).

EDD 2012 - objazd zabytkoznawczy - 8.IX (Suchań, Odargowo, Szadzko, Dobrzany, Marianowo)-partner Muzeum w Stargardzie, promocja publikacji „Toponimia powiatu

stargardzkiego”- 21.IX (partner Tow. Przyjaciół Stargardu), objazd zabytkoznawczy - 29.IX (Grzędzice, Sowno, Dzwonowo, Bobrowniki, Chociwel).

Inne:

2012 - Prelekcja w Starostwie Powiatowym w ramach projektu: „Architektura ryglowa w przestrzeni kulturowej – element tożsamości regionalnej Pomorza Zachodniego”. Projekt realizowany w województwie przez Biuro Dokumentacji Zabytków (Urząd Marszałkowski w Szczecinie) w ramach programu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Wydz. Kultury i Promocji Powiatu zorganizował spotkanie dla młodzieży szkół ponadgimnazjalnych, w ramach którego przedstawiono m.in. prezentację pt. Wiejska zabudowa ryglowa na Ziemi Stargardzkiej.

Strona www.

Promocja dziedzictwa kulturowego regionu na stronie internetowej www.powiatstargardzki.eu W zakładce kultura - Zabytki w powiecie, tam: Wykaz zabytków, Projekt „Poprawa bezpieczeństwa zabytków w powiecie stargardzkim”, Dotacje na zabytki oraz Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Stargardzkiego.

Wydawnictwa:

2010 - *„Katalog Zabytków Powiatu Stargardzkiego”* – pierwsza tego typu publikacja, w której zebrano i opisano zabytki z całego regionu (ostatni skromny inwentarz powiatu pióra H. Lemcke pochodzi z 1908 r.). Dwa obszerne tomy liczą przeszło 1600 stron i obejmują 162 miejscowości. Zawierają opisy dziedzictwa kulturowego i naturalnego wszystkich, oprócz miasta Stargard, gmin powiatu stargardzkiego: Chociwel, Dobrzany, Dolice, Ińsko, Kobylanka, Marianowo, Stara Dąbrowa, Suchań. W katalogu znaleźć można informacje na temat: nazw historycznych, archeologii, źródeł archiwalnych, kartograficznych i ikonograficznych, wiadomości historycznych, układów przestrzennych miejscowości, zabudowy (także sakralnej) i otoczenia oraz wiadomości historycznych dotyczących kościołów. Dzieło obejmuje dwa woluminy – tekst oraz ilustracje (ikonografia, fotografie współczesne, rzuty budowli, plany miast). Można w nim znaleźć informacje o najcenniejszych obiektach zabytkowych, m.in. kościołach i klasztorach wraz z wyposażeniem wewnątrz,

omentarzach, zespołach pałacowo-parkowych, zabytkach architektury i budownictwa, zabytkach techniki, pomnikach. W sprawie wydania katalogu, podjęto uchwałę nr X/102/07 Rady Powiatu w Stargardzie Szczecińskim z dnia 29 sierpnia 2007 r. Natomiast 2 października 2007 r., Powiat zawarł porozumienie z Gminą Miastem Stargard Szczeciński. Dwutomowy katalog to efekt trzyletniej pracy interdyscyplinarnego zespołu pod kierunkiem Dyrektora Muzeum w Stargardzie dra Marcina Majewskiego. Inicjatorem oraz mecenasem publikacji jest Powiat Stargardzki, który w całości sfinansował jego wydanie, a także badania archiwalne i terenowe. Egzemplarze zostały przekazane do bibliotek na terenie powiatu, szkół oraz ośrodków kultury w gminach, dzięki czemu dostępne są dla wszystkich mieszkańców regionu.

W „Kwartalniku Historii Kultury Materialnej” ukazała się pozytywna recenzja „Katalogu Zabytków Powiatu Stargardzkiego” autorstwa prof. dra hab. Edmunda Kizika. Można w niej przeczytać: *„Katalog powiatu stargardzkiego to wynik dużego zespołowego wysiłku badawczego, sukces niewielkiego ośrodka naukowego, jakim jest stargardzkie Muzeum. Silne wrażenie robi nie tylko krótki czas, który upłynął od podjęcia inwentaryzacji do wydania rezultatów prac drukiem, czy też jakość edytorska tomów, ale również i fakt, że jest to świetny przykład możliwości – zaangażowanie lokalnych struktur administracyjnych w popieranie ambitnych programów naukowych przyniosło nadzwyczajny efekt.”*

W 2013 r. wydany zostanie Suplement do Katalogu.

2011 - „Toponimia powiatu stargardzkiego”, Bożena Stramek – pierwsza monografia toponimiczna powiatu stargardzkiego, w której zebrano wszelkie nazwy geograficzne z regionu – miast i wsi, ich części – dzielnic, przysiółków, osad niesamodzielnych, nazwy terenowe lądowe oraz wodne. Toponimia pozwala uporządkować niezwykle trudny i zawiły obszar językoznawstwa związany z nazwami miejscowości i obszarów. Po 1945 roku, kiedy Polska przejęła Ziemię Zachodnie i Północne, wiele z tych nazw geograficznych zostało zmienionych, aby dostosować je do oczekiwań językowych, kulturalnych i emocjonalnych ludności. Od tego czasu nie powstała toponimia, która porządkowałaby nową terminologię. W monografii B. Stramek, wydanej w 2011 roku, znajduje się opis 1711 nazw geograficznych (stan

granic powiatu na rok 1999). Publikacja została dofinansowana przez Powiat Stargardzki.

W dn. 21.IX.2012 r. w Piwnicy TPS odbyła się w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa promocja publikacji. Przekazano ją wszystkim szkołom i bibliotekom z terenu powiatu.

2011 - „Policja w walce o zabytki” - zbiór zagadnień z przeciwdziałania przestępczości przeciwko zabytkom. Katalog zabytków i dzieł sztuki utraconych z województwa zachodniopomorskiego – publikacja Komendy Wojewódzkiej Policji w Szczecinie autorstwa Marka Łuczaka, której wydanie zostało wsparte finansowo przez Powiat Stargardzki. Katalog wraz ze zbiorem zagadnień z przeciwdziałania przestępczości przeciwko zabytkom powstał z myślą o ich bezpieczeństwie, ale i w nadziei na odzyskanie chociaż części utraconych obiektów i przedmiotów po II wojnie światowej. Jest to pierwsze takie kompendium wiedzy o utraconych zabytkach oraz ich ochronie w Polsce, stworzone przez policję. Od 1945 roku łupem złodziei padło wiele cennych przedmiotów, w tym również z terenu powiatu stargardzkiego. W katalogu znalazły się m.in. średniowieczne rzeźby z kościoła w Bobrownikach (gmina Chociwel), które zniknęły bez śladu w latach 60. i 70. XX wieku. Aspirant M. Łuczak zebrał zdjęcia rzeźb, cennych, kościelnych przedmiotów, jak świeczniki czy chrzcielnice oraz dzieł malarskich i wiele innych zabytków, które zaginęły z kościołów, instytucji i muzeów na terenie województwa zachodniopomorskiego.

Kolejne II wydanie tej publikacji Powiat Stargardzki wsparł w 2012 r.

2011 - „Stargardia. Rocznik Muzeum w Stargardzie poświęcony przeszłości i kulturze Pomorza”, tom VI – stargardzki rocznik muzealny, w którym znajdziemy wiele ciekawych prac naukowo-badawczych oraz popularno-naukowych autorstwa m.in. pracowników Muzeum w Stargardzie. W „Stargardii” znajdują się artykuły, rozprawy, polemiki, recenzje, a także istotne informacje „z życia Muzeum”. Autorzy nie ograniczają się jednak do tematyki związanej tylko z Ziemią Stargardzką. W książce znaleźć można prace dotyczące terenów dawnego Księstwa Pomorskiego. Tom VI rocznika, poświęconego przeszłości i kulturze Pomorza, to zbiór prac młodych ludzi, w większości dopiero zaczynających karierę naukowo-badawczą. Są to absolwenci Zakładu Archeologii Instytutu Historii i Stosunków

Międzynarodowych Uniwersytetu Szczecińskiego, a swoje praktyki studenckie odbywali w trakcie prac wykopaliskowych w Stargardzie. Publikację rozpoczyna tekst znanego historyka prof. Edwarda Rymara. „Czy Zitarigroda z 1124 roku to Stargard nad Iną?”. Wydanie publikacji sfinansowane zostało w całości przez Powiat Stargardzki, który uznał periodyk za inicjatywę szczególną i niezmiernie ważną w propagowaniu oraz zachowaniu dziedzictwa kulturowego regionu. Sfinansowano także przygotowanie do druku t. VII, który ukaże się w 2013 r.

Wyróżnienia Starosty Stargardzkiego za działania służące promocji Powiatu Stargardzkiego i jego dobrego wizerunku. Przyznawane są jod 2009 r. Ideą jest podkreślenie działalności osób i stowarzyszeń w zakresie szeroko pojętej działalności społecznej, upowszechniania kultury, sportu i turystyki.

Przyznawane są osobom i instytucjom działającym na terenie Powiatu. Przez cały rok Wydział Kultury i Promocji Powiatu monitoruje ważne dzieła i wydarzenia w powiecie stargardzkim, następnie przedkłada propozycje wyróżnień Staroście, który ostatecznie decyduje o ich akceptacji.

Za działalność w zakresie szeroko pojętej ochrony dziedzictwa kulturowego wyróżnieni zostali: w 2009 r. ks. Jan Dziduch z Parafii Rzymkat. w Marianowie, w 2011 r. Stowarzyszenie Rozwoju Krępcewa oraz ks. Jarosław Biryłko z Parafii Prawosławnej w Stargardzie, w 2012 ks. Jarosław Staszewski z Parafii Rzymkat. p.w. Św. Józefa w Stargardzie.

Nakłady poniesione przez Powiat Stargardzki na działania edukacyjne i promocyjne w dziedzinie opieki nad zabytkami w latach 2010-2012 obrazuje zał. zestawienie tab. 2.

PODSUMOWANIE

Podsumowując powyższy materiał należy stwierdzić, iż zagadnienia związane z opieką nad zabytkami w powiecie stargardzkim są aktywnie realizowane przez Starostwo Powiatowe w ramach dysponowanych środków budżetowych i pozyskiwanych aktywnie funduszy zewnętrznych.

„Na tym tle szczególnie pozytywnie wypadają gminy i powiaty, gdzie obserwuje się systemowe podejście do zagadnień opieki i ochrony zabytków, materializujące się w działaniach finansowych, organizacyjnych, edukacyjnych. W tym kontekście na

szczególne uznanie zasługuje powołanie w niektórych jednostkach administracyjnych specjalistycznych komórek, koordynujących działania dotyczące zabytków – w powiecie stargardzkim, gminach Drawsko Pomorskie, Golczewo, Police, Szczecinek, mieście Szczecinie, co przynosi zauważalne efekty w postaci realizowanych zadań”.[cyt. ze Sprawozdania z realizacji Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2008-2012. Pierwszy dwuletni cykl; przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w 2011 r.]

W uznaniu zasług Powiatu Stargardzkiego na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami w czasie obchodów Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków w dn. 18.IV.2012 r. Starosta Stargardzki odebrał z rąk Sekretarza Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego – Generalnego Konserwatora Zabytków Złotą Odznakę „Za Opiekę nad Zabytkami”, przyznaną przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na wniosek Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Cenne są wszelkie prowadzone w zakresie opieki nad zabytkami działania, które należy kontynuować - zarówno prace merytoryczne, organizacyjne, jak finansowe. Dla poprawy stanu dziedzictwa kulturowego konieczne są jednak zwiększone nakłady finansowe, pozwalające zarówno szerzej prowadzić działalność dotyczącą konserwacji obiektów zabytkowych, jak i edukacyjną i promocyjną.

Niniejsze sprawozdanie zostało pozytywnie zaopiniowane przez zespół monitorujący realizację „Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Stargardzkiego na lata 2010-2014, powołany zarządzeniem Starosty Stargardzkiego w składzie:

1. Mirosław Opęchowski – Dyrektor Wydziału Kultury i Promocji Powiatu,
2. Wojciech Zaręba – Dyrektor Wydziału Zarządzania Bezpieczeństwem,
3. Jerzy Hernet – Dyrektor Wydziału Oświaty i Sportu,
4. Arleta Majewska- inspektor w Wydziale Kultury i Promocji Powiatu [ob. Wydz. Planowania i Rozwoju].

Wicestarosta

Marek Stankiewicz

Tab.1. Zestawienie dotacji na prace konserwatorskie udzielonych przez Powiat Stargardzki w latach 2008-2012.

L.P.	Miejscowość, obiekt	2008 Kwota, cel	2009 Kwota, cel	2010 Kwota, cel	2011 Kwota, cel	2012 Kwota, cel
	KWOTA ŁĄCZNIE	150 000 zł	200 000 zł	237 000 zł	269 500 zł	91 500 zł
1.	DOLICE gm. Dobrzany				12 000 zł Dokumentacja konserwatorsko – techniczna remontu cerkwi	
2.	KICKO gm. Stara Dąbrowa				12 500 zł Dokumentacja techniczna remontu kościoła oraz modernizacja i montaż instalacji elektr. p.poż. oraz antywłamaniowej	
3.	KOLIN gm. Dolice		50 000 zł Remont dachu kościoła			
4.	KRĘPCEWO gm. Dolice			30 000 zł Prace konserwatorskie przy ambonie		
5.	KRZYWNICA gm. Stara Dąbrowa				50 000 zł Projekt ekspertyza techniczna kościoła	
6.	KUNOWO gm. Kobylanka					11 500 zł Prace zabezpieczające dach kościoła
7.	LUBOWO gm. Stargard			50 000 zł Zakup materiałów-remont dzwonnicy kościoła		
8.	LUTKOWO gm. Dobrzany			25 000 zł Remont dachu kościoła	10 000 zł Remont kościoła (więźba, pokrycie dachowe)	
9.	ŁĘCZYCA gm. Stara Dąbrowa		30 000 zł Projekt remontu wraz z ekspertyzą i kosztorysem kościoła			
10.	MARIANOWO				50 000 zł Konserwacja epitafium v. Thun	
11.	NOWA DĄBROWA gm. Stara Dąbrowa			50 000 zł Projekt remontu kościoła		20 000 zł Roboty budowlane przy ścianie wsch. kościoła

L.P.	Miejscowość, obiekt	2008 Kwota, cel	2009 Kwota, cel	2010 Kwota, cel	2011 Kwota, cel	2012 Kwota, cel
12.	ODARGOWO gm. Dobrzany		120 000 zł Remont wieży kościół	25 000 zł Remont wieży kościół		
13.	SĄDÓW gm. Dolice				10 000 zł Dokumentacja techniczna remontu kościoła	
14.	STARGARD cerkiew prawosławna	50 000 zł Remont wieży cerkwi		10 000 zł Remont elewacji cerkwi	40 000 zł Wykonanie dokumentacji technicznej remontu cerkwi	
15.	STARGARD kościół p.w. Ducha Świętego	50 000 zł Remont wnętrza wieży i dachu kościół		40 000 zł Remont kościół wieży	70 000 zł Remont kościół wieży	40 000 zł Remont kościół wieży
16.	STARGARD kościół p.w. św. Jana	50 000 zł Odtworzenie otoczenia wraz z iluminacją kościół				
17.	STARGARD kościół p.w. NMP Królowej Świata					20 000 zł Konserwacja ołtarza głównego
18.	WARSZYN gm. Dolice				15 000 zł Dokumentacja techniczna remontu kościoła	
19.	ŻAŁĘCINO gm. Dolice			7 000 zł Remont murów kościół		

Wicestarosta
Marek Stankiewicz

Tab. nr 2.

Nakłady poniesione przez Powiat Stargardzki na działania edukacyjne i promocyjne w dziedzinie opieki nad zabytkami w latach 2010-2012.

Lp.	Data	Działanie	Kwota
WYCIECZKI STUDYJNE PO POWIECIE STARGARDZKIM			
1.	16.V.2010	Wycieczka studyjna „Dolice i okolice”	642,00
2.	11.IX.2010	Europejskie Dni Dziedzictwa - objazd zabytkoznawczy - Zabytki techniki	600,00
3.	10.IX.2011	Europejskie Dni Dziedzictwa - objazd zabytkoznawczy - Zabytki archeologiczne	1250,00
4.	17.IX.2011	Europejskie Dni Dziedzictwa - objazd zabytkoznawczy - Średniowieczne kościoły	1367,45
5.	8.IX.2012	Europejskie Dni Dziedzictwa - objazd zabytkoznawczy - Szlakiem zabytków Ziemi Stargardzkiej – cz. I	645,75
6.	29.IX.2012	Europejskie Dni Dziedzictwa - objazd zabytkoznawczy - Szlakiem zabytków Ziemi Stargardzkiej – cz. II	1528,20
PROJEKT „RAZEM BEZPIECZNIEJ”			
7.	IV- XII. 2012	Realizacja projektu „Poprawa bezpieczeństwa zabytków w Powiecie Stargardzkim”	8458,49 – środki własne 33799,70 - dotacja
WYDAWNICTWA			
8.	2008-2010	Katalog Zabytków Powiatu Stargardzkiego	137000,00
9.	2011	Toponimia Powiatu Stargardzkiego	1250,03
10.	2011	Policja w walce o zabytki wyd. I	1000,00
11.	2011	"Stargardia. Rocznik Muzeum w Stargardzie". T. VI	30000,00
12.	2012	Policja w walce o zabytki wyd. II	1000,00